

З ДОСВІДУ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ПРЕДМЕТІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО ЦИКЛУ

Сучасне заняття – це передбачуване співробітництво творчо працюючого викладача й активного думуючого студента, де викладач використовує демократичний особистісно орієнтований підхід, а навчальна діяльність має вмотивований характер, що підтримується розумно використаними інтерактивними комп'ютерними технологіями.

Добре продумане та правильно побудоване заняття, як правило, дає гарні результати. А що ми розуміємо під гарним результатом? Звичайно, це – формування конкретних знань, умінь і навичок. Причому формуванню знань і вмінь у медичній системі освіти завжди надається вирішальне значення. Якими знаннями слід «озброїти» студента, щоб він правильно відповідав на десятки, сотні тестів, що скрупульозно відтворюють детальні поняття певної теми?

Яким же має бути сучасне заняття, щоб результати його були оптимальними?

Ще Ян Каменський прагнув знайти такий загальний порядок навчання, у якому не потрібно було би нічого іншого, «як майстерного розподілу часу, предметів і методу». Пройшло три століття з часів Каменського, але й досі людство так і не наблизилось до стрункого, врівноваженого, єдиного навчального процесу [2, с. 38].

Постійно ведеться активний пошук ефективних методик його побудови. Поряд із традиційними методиками пропонуються альтернативні інноваційні системи навчання, які цілісно спрямовані на розвиток особистості студента.

Інноваційне навчання, на відміну від традиційного, має на меті не стільки подання певної суми знань, скільки забезпечення розвитку особистості студента. Знання як такі в інноваційному навчанні відходять на другий план і мають співпадати з інтересами та потребами дитини. Головною дійовою особою в цьому випадку є не викладач, а студент. Видатний педагог, філософ Дж. Дьюї вважав, що потреби дитини мають бути визначальними у процесі навчання; «не програми, а вона (дитина) має визначати як якість, так і кількість навчання». Це означає, що в постановці мети і завдань навчання студент бере безпосередню участь, а співпраця і співтворчість значно підвищують його мотивацію до вивчення навчального матеріалу [2, с. 49].

Саме тому, викладачі загальноосвітніх дисциплін нашого коледжу ефективно використовують у своїй роботі інноваційні технології навчання, серед яких, в першу чергу, хочеться відмітити:

- інтерактивні технології;
- технології проектного навчання;
- інформаційні технології;
- технології дослідницького та розвиваючого навчання;
- випереджаюче навчання та інші.

А тепер зупинимось детальніше на окремих технологіях навчання.

Інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну, передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен, хто навчається, відчуває свою успішність та інтелектуальну спроможність [9].

Під час інтерактивного навчання студенти вчаться бути демократичними, спілкуватися з іншими людьми, критично мислити, приймати обмірковані рішення [8].

Досвід виховання власних дітей і студентської молоді дозволяє мені стверджувати, що творчий потенціал наявний у кожної дитини. Чи буде цей потенціал розкрито – залежить від роботи педагогів.

Як сформувати і підтримати інтерес до навчання, забезпечити духовний та інтелектуальний розвиток кожної особистості? Слід відмітити, що викладачі загальноосвітніх дисциплін шукають і знаходять такі методи, прийоми, які б змінили «смак» навчання.

Біологія – один із базових предметів для студентів медичних закладів. Тому за міцними знаннями стоїть основна ціль – опанування професією, і саме знання допомагають студентам сформуватись як особистості.

У коледжі даний предмет викладають два викладачі – А. Топольнюк та В. Цимбал.

На заняттях з біології у викладача А. Топольнюк чітко прослідковується поєднання інформаційних технологій з інтерактивними методами навчання. Анжела Броніславівна практикує роботу із структурованими конспектами, які дозволяють сконцентрувати великий обсяг теоретичного матеріалу в єдину чітку і лаконічну систему, а також краще засвоїти матеріал на занятті, а домашньому завданню надати творчого характеру. Оформлення структурованого конспекту активізує зорову і слухову пам'ять, створює позитивну атмосферу на занятті. Викладачем розроблено власну методику використання і створення структурних конспектів за інтерактивними технологіями, яка називається «синтез думок» та «спільний проект». Такі підходи забезпечують розвиток міжособистісного спілкування та успішне засвоєння нового матеріалу. Викладач не стільки вчить, як допомагає вчитись!

Анжелою Броніславівною було проведено відкрите заняття на регіон. Досвід роботи викладача з теми «Використання інноваційних технологій у процесі викладання біології» вивчався викладачами коледжу, узагальнений у вигляді альбому та збірки, копії яких зберігаються в методичному кабінеті Вінницького базового медичного та Вінницькому базовому технічному коледжах.

Також на заняттях з біології використовується технологія креативного навчання – розв'язування творчих задач, що розвиває пізнавальний інтерес, стимулює пошукову, творчу активність, формує навички роботи з науковою літературою. Практикується рефлексія, адже вона – важливий етап інтерактивного заняття. Під час підбиття підсумків пояснюється зміст зробленого, підводиться підсумок заняття, що мали засвоїти, і встановлюється зв'язок між тим, що вже відомо, і тим, що знадобиться студентам у майбутній професійній діяльності. У результаті заняття стає багатограним, творчим, цікавішим. Посилюється практична спрямованість навчання, здійснюється інтеграція міжпредметних знань [6, с. 67].

Важко уявити сучасне заняття без мультимедійних презентацій, тому всі відкриті заняття викладачі загальноосвітнього циклу проводять із демонстрацією презентацій, адже мультимедіа дозволяє використовувати інформацію в будь-якій формі – текст, таблиці, діаграми, портрети, малюнки, відео- і аудіофрагменти. При цьому викладач має змогу проявити свою творчість і компонувати матеріал на свій розсуд.

Викладачі біології постійно працюють над їх створенням і вдосконаленням. Так, за останні роки В. Цимбал розробила презентації до усіх тем з курсу «Медична генетика» та більшості тем з курсу «Біологія». Також вона практикує метод проектів.

Головна мета проекту – вирішення певного пізнавального чи практичного завдання. Така діяльність здебільшого є груповою, під час якої відбувається спілкування та передача знань, тобто досягаються дві головні мети власне навчання. Використання проектів заохочує до кооперативного навчання і тому спонукає до групової роботи [2, с. 41].

Для організації активної роботи студентів на заняттях математики Р. Ігнатів використовує такі інноваційні технології:

1. Застосування різнорівневих завдань.
2. Застосування технічних засобів навчання.
3. Випереджаюче навчання.
4. Презентації та метод проектів.

Використання даних технологій дозволяє забезпечити якісну співпрацю між студентами і викладачами, покращити рівень засвоєння матеріалу, зацікавити студентів до вивчення предмету.

Методична розробка на тему: «Многогранники» в минулому навчальному році була представлена для участі в щорічному Всеукраїнському конкурсі на кращу методичну розробку з питань організації навчально-виховного процесу серед вищих навчальних закладів І-ІІ рівнів акредитації України. А навчальна програма роботи математичного гуртка брала участь у Всеукраїнському конкурсі на кращу навчальну програму для використання в гуртках, групах, секціях, наукових товариствах Малої Академії Наук.

Руслана Іванівна також проводила відкрите заняття з математики для викладачів ВНЗ І-ІІ рівнів акредитації Вінницької області, яке отримало високу оцінку присутніх.

Звичайно, невід'ємним компонентом занять є інформаційні технології. Використання яких можна побачити під час проведення кожного заняття.

Викладачі іноземних мов нашого коледжу практикують використання інтерактивних технологій кооперативного навчання та технології колективно-групового навчання. Оскільки робота медичної сестри та фельдшера вимагає вміння спілкуватися з пацієнтами та оформляти медичну документацію, то викладачі приділяють значну увагу говорінню і письму. Враховуючи переваги інтерактивних технологій, викладачі іноземних мов намагаються всі ігрові ситуації максимально наблизити до тих, які можуть виникнути в майбутньому у процесі спілкування з пацієнтами, лікарями, колегами. Найчастіше вони розігруються під час вивчення таких тем: «У лікаря», «У хірургічному відділенні», «Виклик лікаря по телефону», «В аптеці», «Вимірювання тиску, пульсу» тощо.

Проведення занять з іноземної мови не можливе без застосування аудіовізуальних засобів навчання. Викладачами іноземних мов нашого коледжу зібрані відеосюжети на різні теми, передбачені навчальною програмою.

У березні 2011 року О. Стрижалова проводила заняття для викладачів іноземних мов ВНЗ І-ІІ рівнів акредитації Вінницького регіону з теми «Захворювання ендокринних залоз». На занятті було продемонстровано три відео сюжети: «Ендокринні залози», «Цукровий діабет», «Ускладнення цукрового діабету». Кожен сюжет тривав 3-5 хв. Перегляд відео поєднувався з низкою вправ, які готують студентів до сприйняття інформації іноземною мовою та допомагають проконтролювати рівень розуміння матеріалу.

Для активізації вживання лексичного матеріалу Л. Левандовська використовує метод «мозкового штурму», для відпрацювання навиків діалогічного мовлення – робота в парах, для закріплення структур умовного способу – метод «незакінченого речення», до більшості тем розроблені презентації, які викладач демонструє на заняттях.

Високу оцінку серед викладачів іноземної мови ВНЗ І-ІІ рівнів акредитації отримав підручник «Англійська мова за (ПС)», виданий А. Саблуком та Л. Левандовською.

Викладач В. Гундяк застосовує в своїй роботі дискусії, драматизації, рольові ігри. Прикладом використання цих методів були відкриті заняття «Моральні якості медсестри» та «Моє хоббі».

Викладачі іноземних мов використовують метод проектів як на заняттях, так і в гуртковій роботі. Студенти із задоволенням працюють над проектами з тієї чи іншої теми. Так, саме студентами І-ІІІ курсів спеціальностей «Сестринська справа» та «Лікувальна справа» було підготовлено у формі презентацій проектні роботи «Відкриття інсуліну», «Догляд за ступнями при цукровому діабеті», «Різні види захоплень», «Студенти проти паління», «Моє місто (село)»; у формі плакатів – «Поради хворим на цукровий діабет», у формі буклетів - «Здоров'я – найбільша цінність» та інші.

Заняття з хімії у викладача Н. Колупаєвої проводяться в інтегрований і нетрадиційній формах, що забезпечує кінцевий позитивний результат, адже саме на таких заняттях досягається цілісність підходу до вивчення теми. Наталя Володимирівна провела три відкритих заняття для викладачів вищих навчальних закладів І-ІІ рівнів акредитації. Два з них були проведені в нетрадиційній інтегрований формі.

На заняттях з інформатики у викладача О. Пундика практикується використання нових інформаційних технологій, які базуються на вивченні основ універсальних комп'ютерних технологій. Це технології, які засновані на роботі з текстовими та графічними редакторами,

електронними таблицями, базами даних, а також мультимедійними та телекомунікаційними центрами. Студенти виконують індивідуальні проекти з використанням досліджуваних технологій, а також окрім загальних навиків роботи з комп'ютером набувають деяких спеціальних корисних навиків: володіння клавіатурою, робота з комп'ютерними пристроями, INTERNET та системами комунікацій. Нові інформаційні технології відкривають доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищують ефективність самостійної роботи, дають цілком нові можливості для творчості.

Викладачі фізики О. Рогачова і С. Ходак на практичних заняттях використовують роботу в парах, студенти отримують індивідуальні завдання і працюють спільно. Такий метод співпраці сприяє розвитку навичок спілкування, уміння давати оцінку власним діям, уміння висловлюватись критично, працювати з приладами та джерелами літератури.

У процесі підготовки до лекцій з фізики ефективним є застосування методу групового інформаційного дослідження, який полягає в тому, що групи досліджують певне питання з теми з метою підготовки до доповіді або виступу. Питання розподіляються по групах так, щоб у результаті повідомлень був презентований увесь матеріал з теми.

З метою розвитку дослідницьких здібностей студентів, розширення їх світогляду використовується метод «пошук скарбів», який покликаний доповнити зміст раніше прочитаних лекцій додатковим цікавим матеріалом. Викладачі розробляють питання, відповіді на які студенти можуть знайти в підручниках, опрацьовуючи додаткову літературу, INTERNET, знайомлячись з матеріалами періодичної преси та переглядаючи телепередачі.

І як результат співпраці студенти приносять цікаві відеосюжети, реферативні повідомлення, які стають надбанням кабінету.

Викладачами загальноосвітніх дисциплін використовуються навчальні і контролюючі програми, як для поточного, так і рубіжного контролю знань студентів, адже в сучасних умовах тестовий контроль знань є найоптимальнішим.

Комп'ютерні технології надають істотну інформаційну підтримку, підвищують ефективність навчальних методик, реалізують індивідуальний підхід до кожного студента нашого медичного закладу.

Але використання інноваційних методик не обмежується лише роботою на заняттях.

У нашому коледжі діють математичний, хімічний, біологічний, гуртки іноземних мов та технічної творчості студентів.

Уже стало традицією на підсумковій науково-практичній конференції презентувати науково-дослідницьку роботу гуртківців. Декілька років поспіль роботи біологічного гуртка під керівництвом А. Топольнюк є кращими серед науково-дослідницьких робіт коледжу. Науково – дослідницькі роботи з тем: «Дослідження екологічного стану річки Сіб в м. Гайсині та його вплив на здоров'я населення»; «Сонце – основа життя», «Дослідження особливостей і закономірностей поширення сказу та його профілактика в Гайсинському районі за 2006 – 2010 роки» – увійшли до збірки науково-практичних конференцій Вищих медичних закладів освіти Вінницького регіону.

Активно працює гурток іноземних мов.

Викладачі загальноосвітніх дисциплін використовують різноманітні інноваційні технології навчання, але вибір пріоритетів залежить від стилю та методики викладання.

Кожен викладач є творцем власної технології навчання, якщо методи і форми роботи, які він використовує, дають позитивний результат, високу мотивацію навчальної діяльності і значні досягнення у вивченні предмету, то це є вершиною педагогічної майстерності.

Література:

1. Вукіна Н.В. Критичне мислення: як цього навчити : науково-методичним посібник / Н.В.Вукіна, Н.Л.Дементієвська, І. М. Суизенко ; за наук. ред. О.Пометун. –Х., 2007. - 190 с.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології / І. М.Дичківська. - К. : Академвидав, 2004. - 217с.
3. Евдокшов В.И. Практикум по развитию критического мышления / В.И.Евдокшов, Т.А.Олейник, С.А.Горькова. - Х. : Торнадо, 2002. - 144 с.

4. Основы новых информационных технологий навчання : посібник для вчителів / Ю.І.Машбиць, О.О.Гокуль, М.І.Жалдак та ін. ; за ред. Ю.І.Машбица / Інститут психології ім. Г.С. Костюка АПН України. - К. : ІЗМН, 1997. – 264с.
5. Талызина Н.Ф. Технология обучения и её место в педагогическом процессе / Н.Ф. Талызина // Современная высшая школа. 1997. – Т.1.
6. Тягло О. В. Критичне мислення / О. В.Тягло. - Х. : ВГ «Основа», 2008. - 190 с.
7. Монахов В.М. Проектирование и внедрение новых информационных технологий обучения / В.М.Монахов // Советская педагогика. - 1990. - № 7. - С. 17-22.
8. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org>
9. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.iteach.com.ua>

Використання сучасних інноваційних технологій у навчально – пізнавальній діяльності студентів підвищує ефективність навчання і оптимізує процеси викладання та навчання. У статті представлені деякі результати досвіду роботи із застосування інноваційних технологій у процесі викладання предметів загальноосвітнього циклу в Гайсинському медичному коледжі.

Ключові слова: інноваційні технології навчання, нові інформаційні технології навчання, інтерактивні комп'ютерні технології.

Использование современных инновационных технологий в учебно – познавательной деятельности студентов повышает эффективность обучения и оптимизирует процессы преподавания. В статье представлены некоторые результаты опыта работы по использованию инновационных технологий в процессе преподавания дисциплин общеобразовательного цикла в Гайсинском медицинском колледже.

Ключевые слова: инновационные технологии обучения, новые информационные технологии обучения, интерактивные компьютерные технологии.

The usage of modern innovative technologies in students' educational cognitive activities increases effectiveness of studying and optimizes processes of teaching and learning. Some results in know-how of innovative technologies at teaching subjects of general cycle of Haisyn Medical College are presented in the article.

Keywords: innovative technologies of studies, new information technologies of studies, interactive computer technologies.

УДК 37.015:159.923.2

**П.С. Чарченко
м. Полтава, Україна**

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ

Реформування та розвиток сучасної освіти в Україні передбачає підвищення вимог до виховної роботи та визначає стратегічні орієнтири підготовки всесторонньо розвиненої особистості, здатної до адаптації у складних життєвих ситуаціях і самовдосконалення. Тому основна увага науковців наразі приділяється розвитку здібностей, дослідженню умов, сприятливих до їх розвитку, розробленню нових технологій навчання та виховання.

Розвиток комунікативних здібностей як один із напрямків соціалізації учнів являє собою процес якісних змін, який відбувається під впливом умов зовнішнього та внутрішнього середовища, що в свою чергу формують напрям розвитку та забезпечують його успішність. Основним негативним наслідком інформатизації і віртуалізації суспільства для підлітків є знецінення «живого спілкування», яке замінюється спілкуванням у соціальних мережах, зниження якості спілкування та рівня комунікативного етикету. Саме пошук шляхів підвищення ефективності спілкування для підлітків, для яких воно виконує роль провідного типу діяльності, потребує дослідження умов, що впливають на розвиток комунікативних здібностей, і визначення напрямів педагогічного впливу із урахуванням індивідуальних особливостей і потреб підлітків, оскільки саме цей вік є найбільш важким для виховного впливу.

Аналіз актуальних досліджень. Проблема розвитку здібностей та комунікативних здібностей знайшла відображення у працях А. Кідрона, А. Батаршева, Н. Воробйової.